

<sida1>

Högt vördade Broder!

Ärade skrifvelsen af den 9de sistledne April, har Jag, jämte medföljande bref af Hother¹ Hage, emottagit i går den sista April, och får därför aflägga min förbindliga tacksägelse. Angående innehållet af dessa skrivelser, hvilka röra en och samma person, har jag varit något Tvifvelaktig, huru det rätteligen förhåller sig med den ifråga varande Personens sjelatillstånd, alldenstund M. H. Broder skrifver, att Hans slägtingar velat föra honom till en aflägsen vrå af verlden, hvarest han kunde vara i fred för verldens frestelser, och sålunda blifva frällst ifrån Djefvulens våld, eller sönderrifva "Delilas bojor" såsom M. H. B. uttrycker sig i brefvet. Men uti Hans broders skrifvelse, heter det, att Persona quæstiones, [<att> [överstrykt ord](#)] "naar han er fri från den Dæmon, der i flere aar har tæret paa hans legemlige och sjælelige kraft er han elskverdig, liflig og virksom, men hans störste ulykke og <sida2> vanskelighed er den, att Religionens sandheder icke hafve slaaet dybe rødder i hans sjæl, og att saaledes denne evige velsignelse rige kilde til Tröst, opvekkelse och opbyggelse er lukket for ham." är nu mannens själa[-]tillstånd sådant, som M. H. B. tyckes förmoda, så skulle Jag afråda honom, att komma hit, emedan här i närheten finnes en Belials man, som gör sig en ära af de svagas fall; Om Någon kommer i hans hus, så bjuder han vin, punch, toddy, eller hvad som behagas, och denna Dæmons frestelser kan ingen stå emot, som icke blifvit hårdeligen tuktrad af den himmelska kärlekens jernris. Men om mannens sjelatillstånd är sådant, som hans Broder skrifver att han icke kunnat få Någon tröst af Religionen, så är han välkommen, emedan det i sådant fall icke är hvarken Bacchus eller Venus, som frestar honom, utan Egenrättfärdigheten, som visserligen är den grymmaste af alla djeflar, emedan han utestänger äfven de mest botfärdige syndarne ifrån Nåden. Men denna djefvul kan genom Guds ord, utdrifvas på en Minut, ja på en secund, om Guds anda får intränga som en blix i hjertat. Deruti bestå de andeliga rörelserna här i Norden, att de väckta, som plågas af Egenrättfärdigheten, få höra Evangelium predikas af Någon som sjelf är rörd af Guds anda, och således eger den kraft, som fordras, att oförmodadt, famhafva ett språk ur Bibeln, som slår Egenrättfärdigheten för pannan. och dertill behöfves ingen Theologisk lärdom, ingen dogmatisk deduction, som ty värr är mera till hinder än Upbyggelse för de lärda När frågan är om de saliga känslor hvilka vi kalla för "nådemärke", hvilka i Skriften kallas den Helige Andas vittnes börd om Barnskapet. Dermed nekar jag icke Theologins värde, när den stödjer sig på sanna erfarenheter, eller När densom skrifver en Theologisk Lärobok, har sjelf erfarit de andeliga ting, hvilka han beskriver: Men skrifver han utan egen erfarenhet, en lärobok i Theologin, då liknar han en Romanförfattare, som utan egen <sida3> erfarenhet i kärleks hvärf, vill beskrifva den natur[-]liga kärlekens verkningar. hans Roman blir en falsk lära, som strider emot kärlekens Symboliska böcker. Jag har ett

---

¹ Bäcksbäcka, Erik: Möjligen: HAGE, Edvard Philip HOTHER, f. 1816, f 1873, dansk politiker.

Psychologiskt arbete för händer, hvarpå Jag arbetat i 12 år, Men jag vet icke hvarest jag kan få förläggare för detta arbete. Måhända kunde M. H. B. ge mig anvisning på en sådan, om jag visar innehållet af verket. A. Läkares och Filosofers olika åsikter i Psychologin. B. Läkarens fysiologiska grunder för Psychologin. C. De Filosofiska grundsattserna i Psychologi[n.] D. Läkarensa Psychologiska åsikter. E. Obildade nationers omdöme om själen. F. De Filosofiska grundsattserna i Psychologin äro falska. G. Theologernas blandade åsikter, äro föga Conseqventa. H. Filosofernas och Läkarensa Psychologiska åsikter jämförda med hvarandra i praktiskt hänseende. I. Enligt det Allmänna folkomdömet, är själen det samma som lifvet. Grunderna för detta omdöme granskas. Här visas, att lifvet icke är substans. om själen är det samma som lifvet, så saknar äfven själen substantialitet. K. Den gemensamma lifsprincipen L. Filosofens Förnufts[-]själ, är en illusion. Här visas, att de Filosofiska hypotheserna om Förnufts själens tillkomst, äro obevisliga; samt att lufs principen är det enda, som kan bevisas, emedan det är ett axiom, att det finns en lufsprincip i fostret. Denna lufsprincip är den egenteliga Själen; M. Lifvets tillkomst. N. Förnufts Själens tillkomst. Genom indirecta bevis kullkastas Filosofernas Lära om själen, och dess identitet med lufsprincipen bevisas. organiskt lif och Nerflif antagas, (Psychæ och Pneuma) såsom bestämda lufsformer, icke såsom 2^{ne} substanser. O. Själs organer antagas enligt Läkarensa Experimenter; Filosofen nekar detta, och påstår, att Förnufts själen verkar utan organer. Organlifvets och Nerflifvets förhållande till lufsprincipen är en bild af Treenigheten. P. Menniskans Medvetanden. Ett dubbelt medvetande antages: det objectiva och subjectiva som har sin grund i organerna; Genom själens egen verksamhet Upkomma 3 Medvetanden, det abstracta, concreta och universella, svarande mot det abstracta, Concreta och universella lifvet. Q. Objectiva och subjectiva Själsförmögenheter. Deras förhållande till hvarandra. R. Passionernas inbördes förhållanden. S. Passionernas strid. T. Temperament. U. Passionerna hafva sin grund i det organiska lifvet. Passionernas objectiva grund. W. De objectiva själs Förmögenheternas inbördes förhållande. Här antages Förståndet beroende af viljan. X. viljans frihet Y. Positiv frihet, antages endast i Nerflifvets sver. Z. viljans Negativa frihet. Viljan kan endast hindra Passionens utbrott <sid4> till handling: men icke tillintetgöra sjelfva passionen. Menniskan har således "liberum arbitrium" i Nervlifvets sver, icke i organlifvets sver. Å. viljans activa frihet, afsky för det onda. Ä. viljans passiva frihet. viljan förhåller sig "pure passive" i omvändelsen. Ö. viljans Ursprungliga frihet: (Indifferentism och determinism). A. A. Huru förståndet modererar passionerna. BB. Förståndet kan icke reflectera² känslorna. CC. Trons Grunder. (kunna förändras.) E.E. Förståndets Tankegrunder. F.F. Om Förnuft och Uppenbarelse G.G. Hvad är Förnuftet? H. H. Förnuft, Förstånd, vilja Samvete, Närmare begränsade. I.I. Förnuftet betraktadt som sinne. KK. Huru skall menniskan komma till Förnuftets rätta bruk? L.L. Hvad är Samvete? M.M. Det Moraliska Elementet[t]s Uppenbarelse uti menniskans Förmögenheter. N.N. Det moraliska Elementet i hjertat. O.O.

---

² Ordet korrigerats enligt Bäcksbäcka 1946.

Det Moraliska Elementet i Samvetet. P.P. Det moraliska Elementet i viljan. Q.Q. Det moraliska Elementet i förnuftet. R.R. Det moraliska Elementet i Förståndet. S.S. Synden eller 7 djeflar. (hufvud passioner). U.U. Egoismen. V.V. Ambitionen W.W. Egennyttan. X.X. Vrede, hat. Y.Y. Afvunden. Svart[-]sjukan. Z.Z. Hordoms djefvulen. Å.Å. Lögnen. Ä.Ä. Passionernas verkan på hjertat. Ö.Ö. Passionernas verkan på Samvetet. A.A.A. Passionernas verkan på viljan. B.B.B. Passionernas verkan på Förståndet, Förnuftet och den (fria?) objectiva viljan. C.C.C. Den döda Tron o.s.v. Arbetet är icke ännu afslutadt, men om arbetet kunde få Förläggare, och utgifvas i häften, så kunde fortsättningen meddelas framdeles. M. H. B. finner af det anförda arbetets syftemål, hvilket är att vederlägga de rationalistiska sattser som insmugit sig i våra Läroböcker. Det förstås, att jag här måste taga Logiken och Metafysiken till hjälp under deductionen, men præmisserna äro hämtade af egna och andras erfarenheter i Nådens ordning. Om Jag kunde få några rader till svar på detta bref. Jag skrifver med samma till Hr. Hather[?] Hage. med anhållan om Närmare underrättelse, rörande hans Broders själs tillstånd. Är han svag för spirituosa, så kan jag icke hålla vård om honom, på en ort, der ännu sådana finnas.

Med Högaktning framhärdar Min Högtärade Broders af verlden hatade, ringa medtjenare,

Öfver Torne och Pajala den 1. Maj 1857

L. L. Læstadius.